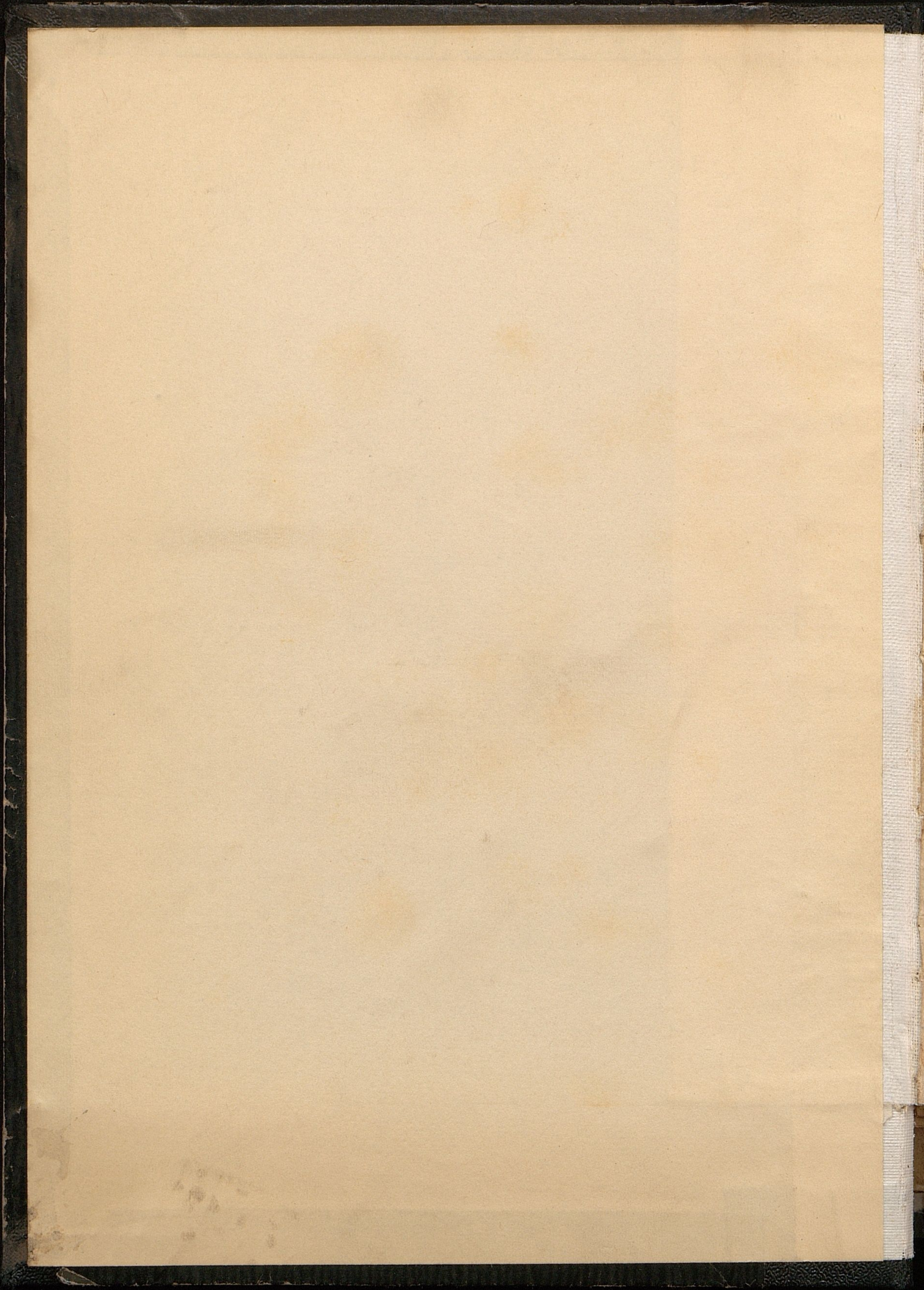

18
18

Q. D. B. V.

38.

1777

DE

1928 K 944

VIRTUTE HE-
ROICA,

SUB PRÆSIDIO
M. JOHANNIS FRIDERICI

Schulzen / Jutreboc. Sax.

publicè disputabit

JOHANNES GEORGIUS *Schubart* /

Steinâ - Silesius

In Auditorio Minori

Die XXX. Maj.

Horis matutinis.

VVITTEBERGÆ,

Typis JOHANNIS BORCKARDI, Acad. Typogr.

ANNO M. DC. LXXIV.

1674

7008

24

VITTELLIUS

REPUBLICA

SUB PRÆSIDI

IN OMNIBUS

REBUS

LIBERTATIS

CONSTITUTIONIS

IN ANNO

MDCLXXII

1672

1672

VITTELLIUS

REPUBLICA

1672

Questio I.

Quo in locô debeat tractari virtus heroica?

Non immeritò hæc controversia ventilatur, cum alii sint, qui hanc virtutem ad Theologiam referant; Non igitur huic immorabimur, in quam disciplinâ debeat tractari, quia certum, virtutem heroicam æque esse virtutem moralem, ac reliquas, id quod in peculiari tradetur controversiâ; sed saltem observabimus ordinem, si spectemus tractationem Ethicam. Hactenus enim vidimus, tractationem de virtute heroicâ instituti locô omnium ultimò, & quidem non sine ratione, quia à vulgaribus ad singularia est progrediendum. Virtus heroica igitur cum sit communis reliquis omnibus primò loco inter omnes virtutes tractari non debet, sed potius omniū, i. ultimò quia est complementum & perfectio omnium virtutum reliquarum. Ergo etiam omnium ultimò tractanda est. Maj. in dubium non vocatur. Min. ex sententia Philosophorum firma, quia vocatur summa perfectio, complementum virtutis; *Liebethal. ex. c. Ethic. 14. lib. 1. II. Ab ordine doctrine*, Cujuscunque disciplina methodus requirit, ut magis nota præmittantur ignotioribus illa etiam requirit, ut virtus heroica primò non tradatur. Atque Ethicæ methodus Ergo Maj. confirmatur, quia virtus est eminentia atque fulgor omnium omninò virtutum, ut eleganter recitat *Piccol. grad. VI. c. IV. p. 536. cujus verba adscribere libet: Cum itaque virtus heroica sit splendor civilium & moralium vi-*

tutum; non injuria carmina illa, quibus præclara facinora illustri-
um virorum celebrari consueverunt, heroica nuncupantur. Et
quoniam in omni morali virtute eminentia & fulgor locum habere
potest, propterea in omni virtute morali heroica dignitas valet re-
fulgere; præsertim tamen in virtute universâ, quæ eadem est cum u-
niversa justitiâ: idq; ei congruit potius, ut est universa justitia, quam
ut est universa virtus, cum ea consideratio huic preferatur. Ita
Rhadamantus Rex Lyciæ, quia hac eminenti justitiâ refulsit he-
ros, ac Jovis ex Europâ filius fingitur. Minos quoq; rex Cretæ, qui
primus Cretensibus leges dedit, ob eandem illustrem justitiam inter
heroes celebratur. Similiter varii Italiæ principes, qui sibi credi-
tos populos eximiâ caritate & justitia regunt, se meritisimos he-
ros patefaciunt. Hæc ille.

Quæstio II.

An virtus heroica specie differat à reli- quis moralibus?

§. I. Priusquam ad nostræ quæstionis decisionem acce-
damus, prælibare lubet, quid sit virtus heroica, ubi notandum,
quod virtus heroica sit habitus animi, divinitus quibusdam
concessus, ad ejusdem actiones perficiendas, quæ alioquin solis
humanis viribus præstari non possunt. Nomen itaq; est virtus
heroica, duplici vocabulo expressum, concipiendum tamen uno
conceptu, quia res verò una est. Dicitur virtus, quia est ha-
bitus moralis, mediocritate, quæ secundum nos est, determina-
tus. Heroica appellatur, nomine ex græcò idiomate adscito,
ubi dicitur ἥρωϊκῆ, quia latini eam non satis exprimere potue-
runt. teste Keckerm System. Ethic. p. 344. ut exinde variæ ortæ
sint vocis ἥρωϊκῆ derivationes, quas videre est apud
Petr. Höppenern Exercit. Ethic. ἀγιοῦσιν. 16. Ratione
variæ acceptionis sumitur partim abusive, ac tribuitur
tum artibus mechanicis, tum dotibus physicis, tum habitibus vi-
tiosis, quando κατ' ἀντίθεσιν quidam & per ironiam dicuntur
heroes in potando, luxuriando, ludendo &c. partim theologicè,
quando

quando aliquis hæreticis resistendo, ipsamque veritatem ac religionem defendendo, præ aliis suam insigniter locat operam; partim philosophicè, in qua acceptione heroes appellantur, quia sua fortitudine patriam l. defendunt l. ejo salutè restitunt, & sic respicit fortitudinè, reliquis tamen virtutibus non exclusis, ut deinde in propria significatione denotet habitum, divinitus concessum & humanis exercitiis confirmatum. *vid. Excellent. Dn. D. Deutschman Exercit. Ethic. 23.* Synonyma varia apud Autores reperiuntur. Philos. dicitur ἡ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀρετὴ, ἡ ἰσχυρὴ καὶ θεῖα h. e. virtus, quæ supra nos, heroica & divina, τιμιώτερον ἀρετῆς h. e. præstantius virtute (humana): cum excellentia hac virtutis præditi sint θεοὶ ἀνδρῶς potius, quam homines sint judicandi, ἢ τῆ ἰσχυροῦ θεῖα ἀντιθετικῆν ἔξῃς *vid. 7. Ethic. c. 1.*

§. 2. Genus sicut in reliquis, ita etiam in hac virtute statuitur habitus, inde sortitus nomen, quod habeatur à subjecto eâ lege, ut id facilius ad operandum, quando per crebras actiones est acquisitus. Assumant stoici perturbationum evulsionem; fallunt certè & falluntur. Falluntur, quia falsam hypothèsin præsupponunt, virtutem scilicet cum affectibus consistere non posse omnesque affectus virtutibus esse contrarios, quæ ἀτοπα. Fallunt, quia spurium genus pro legitimo imperitis obtrudunt. Contradicant operationis propugnatores, ea tamen tanti nobis non erit, ut generis loco dignemur. Nam palam est, genus definitionis respondere materiæ tanquam parti essentiali, seu differentiam formæ, aut contra, ut maximè in habituum definitione. Quare oppido patet, operationem id nominis minime mereri. Non enim operatio ad virtutem ipsam seu pars essentialis requiritur, nisi velis ineptire, neminem virtute instructum esse, qui non assiduè virtuosè operetur.

§. 3. Differentia exhibet l. Causam efficientem, quæ vel prima, vel secunda est. Illa est solus Deus neutiqvam Diabolus, quamvis enim multa ac mira præstet, virtutem tamen heroicam minimè conferre potest, quia non est creatæ potestatis, & illud innuitur quando in definitione asseritur, virtutem heroicam divinitus concedi. Hæc vel mediata vel immedia-

ta. Mediata est vel remota, vel proxima, Remota est vel principalis, sc. voluntas, vel minus principalis, ut temperamentum & dispositio corporis peculiaris. Propinqua est Electio. Immediata denique causa est actio, conatus, & executio, multus, itidem & constans labor. II. *Subiectū s. materiā in quā virtus heroica*, quæ duplex est denominationis & informationis. Hoc virtuti heroicæ commune cum aliis virtutibus, nimirum sedes perturbationum, appetitus volens & voluntas appetens, Ubi enim est morbus, ibi applicandum est remedium. Ubi est materia, ibi etiam suscipitur forma. Denominationis a. Subjectum est totus homo. Ubi notandum quod hæc virtus non sit communis, sed singularis, non omnibus conveniat hominibus, sed quibusdam saltem, ut in definitione dicitur. III. *Formam*, quæ est, heroicè, hoc est, supra humanam conditionem atque adeo, ut Keckeran. Syst. Ethic. p. 347. can. 9. loquitur, cum admiratione perferre adversissima quæq; & quibus alii homines miserè succumbunt, sicque humanam conditionem vincere, ut etiam in summis miseriis decus tum personæ, tum virtutis suæ heros tueatur; Unde Piccolom. grad. 6. c. 3. expositurus eminentiam Virtutis heroicæ in hæc erumpit verba: *In formanda sua essentiâ trinus graduum consideratur ordo: primo enim tanquam principium occurrit continentia & tolerantia, quibus ineontinentia & molities opponuntur. Hic tanquam medium succedit virtus moralis, cui vitium adversatur: sequitur demum ut finis virtus heroica, cui feritas opponitur sive immanitas.* IV. *Effectum*, quod suas actiones virtus heroica perficiat. Quia enim virtus non in γρόσει sed πρᾶξει consistit, neque tam κήσει quam χησει respicit, ideo virtus heroica etiam ad hanc tendit actionem, suamque virtuosam naturam non tam κήσει quam χησει ostendit, ac perficit suas actiones non perfectione tantum naturali & physicâ, hæc enim licet præstantissima sit, non tamen eam hoc verbum potissimum respicit, neque perfectione solâ morali & Ethicâ, quæ scilicet hominis est, & in omnibus virtutibus reperitur, quia perfectio hæc illâ communi longè est major & excellentior; sed perfectione singulari & heroicâ eum verba secundum substratam

tam

tam materiam sint intelligenda, uti recte iudicavit *Excell. Dn. D. Deutschmann* l. c. §. 19.

§. 4. His ita præmissis faciles asserimus, *Virtutem heroicam à reliquis virtutibus specie non differre.* Quod his munire possumus rationibus. I. Quæcunqve differunt tantum secundum magis & minus, illa specie non differunt. Atqve virtus heroica & virtus moralis differunt tantum secundum magis & minus E. Nam utraq; virtus tam heroica quam moralis refertur ad bonum civile & in eò duntaxat discrepant, quod virtus heroica splendidius finem attingat vid. *Piccol. grad. 6. c. 5. B. Wendel. Philos. Pract. p. 472.* II. quia virtus communis & heroica conveniunt definitione, fine, & objecto. Ambæ enim intendunt felicitatem civilem & versantur circa affectus moderandos. III. Ubicunqve datur eadem forma, ibi distinctio specifica locum habere non potest. Atqvi in virtute heroica & communi E. Maj. firma est, quia forma est agens intrinsecum principale, si ergo hinc in utroq; convenientia reperitur, in effectu nulla differentia invenietur. Min. elucescit, quia ambæ observant medium Geometricum, suo generi vitæ accommodatum. Constat itaq; in virtute heroicâ non variari essentiam virtutis moralis, quæ est geometricum medium, sed tantum variari terminos rationis. Objectiones, quæ ex Thomâ proferuntur, vid. ap. *B. Wendeler. l. c. p. 472. 473. seqq.*

Questio III.

Utrum Virtus heroica etiam cadat in fœminas?

§. 1. Quamquam sine sexu fœmineo (ut utar verbis *Clariss. Rudrauffii Instit. Moral.*) nemini contingat vel contingere possit hac frui luce, tamen rigidi & temerarii censores inveniuntur, qui contemptissimè illum habentes, per calumniam omnem ipsis virtutem volunt ademtam, & communem & heroicam. Qui licet nil nisi stultitiam prodant propriam & insignes

nes iudicii defectus, palliare tamen student temeritatem aliorum jocosis olim datis descriptionibus. Nobis certum est, quod omnino multa singularia ac specialia foeminis competant. Quis ignorat, si secula conferimus, quamplurimarum matronarum eruditionem? Unicum exemplum sufficiat, quae ex Cassiodoro refert Clar. Rudrauff de Amalasventha, Theodorici Ostrogothorum in Italiâ regis filiâ, quod tanta eloquentiâ & scientiâ fuerit, ut nemo ipsam sine veneratione videre, sine admiratione audire potuerit præter Latinam & græcam, omnium nationum, quibus cum Romanis aliqua esset consuetudo, exactissimè calluerit lingvas.

§. 2. Cum itaque certum, mulieres multis inclaruisse rebus gestis, etiam absurdum non erit iisdem adscribere virtutem heroicam: Quod I. Confirmamus à præsentia dispositionis: Ubicunq; ergò datur dispositio ad virtutem heroicam ibi etiam dari potest habitus. Atqui in foeminis E. Maj. prob. quia dispositio est qualitas, cui superaddi potest alia qualitas inherens, quæ habitus est. Min. constat, (σι καὶ ἀνθρώπων disputemus juxta sententiam Galeni. Qui dispositionem ad virtutem temperamentum sequi asseruit,) quia eodem gaudere possunt temperamento foeminæ, quam viri; deinde utriq; sexui rudera imaginis divinæ supersunt, quæ ad virtutis habitum conferre dicuntur. Accedit & illud, quod uterq; sexus secundum rectam rationem agat, & sic actiones probas prodere possit, ex quibus actionibus virtuosus demum habitus oritur.

§. 3. II. Ex Sufficiencia causæ principalis. In quocunq; subjecto reperitur sufficiens virtus causæ principalis, in eò virtus heroica esse potest. Atqui in foeminis E. Maj. certa ex canone Metaphysico; positâ causâ in actu agendi, ponitur effectus. Min. patet, quia Deus, tanquam causa principalis virtutis heroicæ æquè in foeminis ac in Viris operatur, & sicuti actiones viri dirigit, ita etiam ad actiones foeminarum concurrere potest & actu concurrat, veluti exemplorum fides demonstrat.

§. 4. III. A

§. 4. III. A præsentia oppositi. Cui competit oppositum feritas, ille etiam possidet virtutem heroicam. Atqui fœminis E. Min. Cl. Rudrauff. stabilit. refer. Diodor. l. 4. c. 3. ab Hecate, ex Perse Tauricæ Rege ortâ, quæ præter id, quod herbarum & veneficiorum, quorum fuit peritissima, ministeriô & Patrem & plures alios è medio sustulit, feritate paternâ nihil inferior, sagittis transfixisse, quoscunq; voluit, atq; hospites ad aram Dianæ, sive terrâ sive mari adfuissent, crudelissimè mactâsse dicitur, rata per hoc nomen in plures gentes famâ iri diffusum.

§ 5. IV. Ab exemplis tum veteribus ut Judith, Judith. 12. Jael. Jud. 4. Regina Amazonum, Penthesileæ. Item Artemisæ Regina Cariæ, de qua Herod. l. 1. tum recentioribus, ut Elisabethæ Regina Angliæ, ejus ingenii aciem & animi magnitudinem quilibet tunc temporis admiratus est. Nec non Margarithæ Valdemari III. Danorum Regis filia, quæ Aquino Norvegiæ Rege mortuo, duo regna rexit.

Quæstio IV.

Quodnam sit Subjectum virtutis heroicæ?

§. 1. Ardua satis illa controversia, diu quoq; ventilata, quodnam sit proximum subjectum virtutis moralis; Quod autem de eâ dicitur, illud quoq; de nostra affirmandum. Quidam virtutem moralem in intellectu residere autumant, ut Socrates, qui virtutem moralem olim per prudentiam & scientiam definivit, uti ejus mens patet ex l. 6. Ethic. c. ult. σωφροσύνης τὰς ἀρετὰς ἰστέον εἶναι, ἐπισήμας γὰρ εἶναι πάσας. Quidam censent, appetitum sensitivum esse subjectum, quam sententiam defendunt Alcinous, l. de doct. Platonis c. 31. Acciajolus l. 5. Ethic. c. 1. Henningus Arniseus in notis ad Log. Crelli p. m. 28. & 29. præcipuè acriter propugnat Franc. Piccolom, grad. IV. Moral.

B

ral,

vel. Philos. c. 8. seqq. ubi octo rationibus suam sententiam stabilire conatur, quidam simpliciter omnes virtutes ad solam voluntatem tanquam subjectum referunt ut nullam excipiant, ut Scotus 3. Sent. dist. 33. qv. 1. quem sequuntur quamplures alii ut Gabriel in 3. dist. 23. q. 1. dist. 33. q. 1. Ockhamus in. 3. q. 10. 11. vid. clar. Rudrauff. l. c. p. 154.

§. 2. Hæc quidem occurrunt, quando quaeritur, in qua facultate virtus moralis collocetur, nec tamen desunt, quamplurimi, qui diversam sententiam foyent circa nostram prolatam quaestionem. Eodem enim modo nonnulli virtutem heroicam ad intelligendi facultatem, sive ad mentem pertinere existimant; nonnulli ad appetitum sensuum referunt, in qua opinione versatur Piccolom. grad. VI. c. 6. p. 541. Loquens, itaque dicit, de virtute heroica Peripateticorum, assero eam ad APPE-
TITUM SENTIENDI pertinere.

§. 3. Sicut autem prima Sententia falsa, ita nec posterior firma asseritur. Prius probamus I. *quoad intellectum: Quodcunq; tantum perficit intellectum in cognitione veri, illud non est subjectum virtutum moralium.* Atqui intellectus &c. E. Major extra omnem dubitationis aleam posita, cum juxta Philosophos virtus sit habitus proæreticus, cujus subjectum unice voluntas est; Accedit quod virtutes morales inde ab intellectualibus distingvantur ac hisce opponantur. Min. propria luce radiat, cum intellectus, definiente Excellentissimo naturæ interprete B. Sperlingio in Anthropol. Phys. c. 3. p. 102. sit facultas animæ rationalis ad verum cognoscendum ordinata. Plura qui desiderat adeat Hornej, in Instit. Mor. l. 3. c. 1. num. 8. & 9.

§. 4. II. *Qua appetitum sensitivum, confirmamus, eum subjectum esse non posse, ex conditionibus, quas ponunt Thomas in l. 2. qv. 56. artic. 1. & 3. & Greg. de Valentia Tom. 2. disp. 5. q. 2. punct. 1. quarum prima est, ut sit potentia animæ, secunda ut sit aliquo modo rationalis: Tertia ut habeat actum confirmatum, qui non ordinetur in actum alterius potentia, tanquam*

quam in terminum & complementum suum. Unde ex 2. conditione apparet, potentias animæ vegetantis, quia nullo modo rationales sunt, non esse subjectum virtutis: ex tertiâ videmus, quod appetitus simpliciter non sit subjectum cum in complementum alterius in homine omnino ordinetur. Accuratus probat hanc sententiam Gabr. Vasquez super primam secundæ disp. 87. c. 2. n. 6. *cujus verba bonâ fide citabimus: Hac, inquit, igitur unicâ ratione prima pars prædictæ opinionis mihi probabilior videtur, quia in eâ potentiâ non videtur collocandus habitus virtutis, quæ non potest ullô modo attingere actione suâ formalem rationem & finem in materiâ & Objecto virtutis, nam cum habitus sit propter actionem propriam illius, ubi non potest esse actio, frustra esset habitus: actio autem esse non potest, in eâ potentiâ, quæ circa formale objectum actionis operari nequit, quis hoc non videat? appetitus autem sentiens actione suâ nullo modo attingere potest formalem rationem & finem in materia & subjecto virtutis: quoniam formalis ratio objecti, ad quam fertur affectus virtutis studiosus est honestas in materiâ & in ipsâ mediocritate objecti: diximus enim, ut aliqua actio sit virtutis, debere esse propter honestatem ipsam expressè: at qui appetitus sentiens non potest ferri in ipsam honestatem, sed solum circa delectabile seu commodum operatur: ergo appetitus sentiens actione suâ non potest attingere formalem rationem & finem in materia & objecto virtutis. Porro autem licet appetitus obediat rationi & voluntati tamen solum ei obedire potest, ut feratur, autem non feratur in propriam, suum objectum, non autem ut feratur in alienum, ergo nunquam obedit voluntati, ut appetat honestum sub ratione honesti, quæ proprium formale objectum voluntatis, non ipsius appetitus. Hactenus Vasquez.*

§. 5. III. Quoad voluntatem, dicimus, eam non solum esse ius subjectum, quamvis primariò voluntati competat. Prius patet, quia virtus Heroica non secus ac communes virtutes morales, occupantur in moderandis affectibus, qui omninò ad appetitum sensitivum pertinent. Posterius verò, quia nulla facultas tantâ gaudet libertate, quâ voluntas, virtutes

verò juxta π *egypci* exercentur & quilibet virtuosus suas a-
ctiones eò dirigit. Hisce itaqve præsuppositis sine aliquâ
difficultate asserimus, virtutem heroicam ponit,ùm in appetitu
sensitivo, tùm & maximè rationali, quod argumenta præsuppo-
sita satis evicisse arbitramur. Dicam scribit ipse Piccolom. grad.
VI. c. 6. p. 541. cujus rationes conflictui reservamus

Questio V.

An Deus sit causa efficiens virtutis heroicæ?

§. 1. In hâc quæstione circa statum controversiæ aliquid
monendum erit, quod non sumus solliciti 1. de concursu genera-
li, quo Deus per suam essentiam omnibus creaturis præsens est;
ita ut sine illo per momentum quidem existere non possint. Ubi
præsens Deus est non tantum ratione suppositi, quando inter a-
gens & patiens nullum aliud intercedit suppositum sive res singu-
laris, sed etiam ratione virtutis, quando influit virtute propriâ
in effectum, nec 2. de concursu Dei solitario seclusis actionibus
humanis. Cum enim virtus heroica sit habitus, causa secunda
etiam aliquid operari tenetur, ut per crebras actiones perve-
niat ad perfectionem, nec 3. de causa efficiente secunda, quæ
creaturæ sunt, sed potius de causa efficiente primâ. Rem ac-
curatè explicat Cl. Rudrauff. l. c. dicens: Principalis & prima-
ria causa virtutis heroicæ est specialis Dei influenza, specialis
Dei instinctus, impulsus vel afflatus, non quidem immediate
violentus raptus & afflatus simpliciter fanaticus, sed ordinarius,
mediatus respiciens nihilominus causas secundas, quas ita
instruit & disponit ut opus arduum & prægrande perficiendum
perficere queant, inqve ipso conatu, ad quem excitat, juvat, ele-
vat & extraordinariè, usqve felicissimus eventus, in labore &
fervore

fervore sustentat, non ergò excludimus naturæ habilitatem
vel capacitatem, justam actionem, rectam educationem, la-
borum continuationem, & quæ sunt alia, quæ opus extraor-
dinarium juvare possunt nec 4 solliciti sumus: an subsidia
virtutum excludenda, inter quæ referuntur Constantia la-
boris in perficiendo opere, ut opera maxima non tepidè, ac
trepidè, sed egregiâ alacritate magno calore ac molimine
suscipiantur ac perficiantur, quia cettum quod Julius Cesar
omnia expediverit *unde v. a. v. βαλλόμεν*. Alexander vo-
latu totum mundum Imperio suo redegerit. Jonathan
in Sacris impetu perpetuo, Samson abrupto consilio. Lu-
therus maxima laboris constantiâ veram de Deo doctrinam
ex tenebris plusquam cimmeriis revocaverit. Sed 5. quæri-
tur, an Deus specialiori concursu concurrat ad heroicam
virtutem perficiendam, & illud est, quod affirmamus. Ubi
tamen illa specialis influentia, tum ad infideles extra ecclesi-
am, quam fideles intra ecclesiam pertinet.

§. 2. Et illud confirmamus, I. quicquid est divi-
num, illud speciali concursu à Deo profisciscitur. Atqui
Virtus heroica E. Min. ex definitione constat, quod sit habi-
tus divinitus quibusdam concessus, ut proinde Liebenthal.
l. c. §. 8. asserat: Unde sequitur per hanc virtutem intelligi
non tam occultum quendam raptum quam naturalem indo-
lem, cui DEUS peculiari benedictione singularem & pecu-
liarem honestatis ac divinitatis ardorem indidit, unde post
modum eximii & admirabiles ad maxima tentanda & perfici-
enda impetus exsurgunt. Hinc nemini facta heroica imi-
tari fas est, nisi eadem VI DIVINA instructus fuerit. Facino-
ra enim heroica vires humanas superant & longè majora
sunt, quam ut ab homine naturaliter perfici valeant. II. Se-
queretur aliàs, virtutem heroicam simili ratione cum cœte-
ris communi hominum naturæ competere & ab omnibus in-
distincte hominibus comparari posse.

Quæstio VI.

Utrum liceat homini pro vitanda miseriâ,
vitio vel feritate, nonnunquam mortem
eligere?

§. 1. Ardua satis hæc quæstio est, ita ut non dum Au-
tores inter se consentiant. Ut autem eò melius certi quid
statuere valeamus, dicendum, quod non quærat^rur i. num ali-
quis sibi manus violentas inferre possit, id n. facile negamus
Sicut enim is qui sibi mortem consciscit, Dei ordinem turbat,
qui solus vitæ nostræ autor & princeps est, jus habens dandi &
adimendi, ut Seneca dixit: *Veniat, qui occidat, expecta quid
occupas alienum negotium*: Ita & abutitur Divina bonitate. A
DEO vitam tanquam nobilissimum bonum accepimus, ut
ejus gloriam amplificando, qui dedit, debito modo Autoris
istius benignitatem agnoscamus, gratitudinemq; nostram
exhibeamus, qui autem seipsum hoc bono privat ne agnos-
cit quidem hoc beneficium. Vid. Cl. Rudraff. l. c. p. 187.
Nec (2) solliciti sumus de morte hominis impii, quem mala
scelerum vitæ sceleratè transactæ conscientia torquet, cum nisi
seria eam antecedit pœnitentia, præceptum ad æternum exiti-
um sit transitus. Nec (3.) de morte hominis naturaliter con-
sideratâ; hæc enim est omnium terribilissimum cum tripli-
citer mors considerari possit: primò quatenus mala est, & sic
est præter naturam, & præsertim præter naturam compositi &
præsentis formæ, quâ consideratione vera est sententia Aristot-
telis in secundo de celo. secundò referri potest ad princi-
pale institutum naturæ, ac ita quoq; non est secundum naturam.
Tertiò referri potest ad secundum institutum naturæ, ac ita
dici potest à natura & secundum naturam: Nec 4. de mi-
seriâ aliquâ apparenter tali sed de eâ, quæ reverâ talis est,
sæpè enim eligimus mortem propter minus malum, compa-
ratum

ratum cum deteriore. Sed 5. quæstio instituitur utrum homo Christianus mortem non nunquam eligere possit, & illud approbamus I. Quicumq; destinato consilio, rectâ ratione, legi divinæ conformiter, animo constantissimo & intrepido, bonitate causæ confisi, in DEI gratiam, Ecclesiæ commodum & proprium emolumentum, gravissima pericula & exquisitissima pericula subeunt, illi mortem eligere possunt. Atqui quidam homines & præprimis martyres E. Maj. nullâ indiget confirmatione. Min. exemplis stabilitur, nonne Ignatius lato & triumphanti quasi animo exclamavit? Frumentum Christi sum & per dentes bestiarum immolor, ut mundus panis inveniar! nonne Polycarpus Ignatii discipulus, quam sponte & libere pateretur, hisce significavit? Nihil opus est clavis, sponte ignem sustinebo: nonne Laurentius craticulæ impositus, eluso tyranno dixit? Assum est, versa & manduca. II. Quicquid est via ad vitam meliorem, illud etiam positis circumstantiis interdum appetere licet Atqui mors. E. Nam circumstantiæ attendantur sequentes: ne virtus vel vita honeste acta foedetur. Secundò ut in memoriâ superstitem celebres servemur & per ora eorum circumferamur. Tertiò ut vitam alteram potiore assequamur. Quorum ultimum maximi ponderis est, ita ut qui ad futuram adspirare vitam volunt, rectâ ratione teneri presentem nonnunquam de relinquere. III. Juxta Piccolomin. probat *Aristoteles* 3. mor. ad Nic. c. 9. dicens: *honestam mortem turpi saluti esse præferendam* & 1. 3. c. 1. asseruit: *esse quadam ad qua non licet quenquam esse compulsam, sed potius oportere summa perpeffum tormenta, mortem obire.* Averroës in proœm. lib. Phys. ait: *virum sapientem nonnunquam mortem præligere, ut Socrates fecisse affirmant.* Et simplicius in Epictetum inquit: *malum non esse quam male esse.* Aristoteles 1. 9. moral. Nicomachic. c. 8. ait: Insuper verum etiam illud est, quæ de bono virò dici solet, cum multa amicorum & patriæ causæ agere: Atque etiam si usus postulet, eorundem
gratia

gratia mortem minimè gravatè appetere. Etenim negligit ille opes, honores, cœteraq̄ve bona, vulgo magna contentione q̄vari solita. Cœterum ita ac non aliter illa negligit, ut sibi honestatem per id paret. Mavult enim paulisper voluptate magnâ perfrui, quam diu remissa: unum annum honestè vivere, quam multos temere & absq̄; insigni dignitate. Unam deniq̄; actionem magnam & honestam anteponebat multis & iisdem parvis. Atq̄; omnibus his ille fortasse potitur, qui pro patria vel amicis occumbit. Hæc ille.

Questio VI.

An Lutherus dici possit Heros?

§. 1. Papistæ equidem nostro Megalandro invident, & quam plurima ἐγκλήματα in eum projiciunt, ita quidem ut dicant eum ex incubo esse progenitum, vel etiam Diaboli familiaritate usus fuisse confer. Cornel. à Lap. in Comment. 2. Petr. 2. v. 4. Verum hæc omnia esse pura figmenta crassa & virulenta mendacia, ejus scripta historiæq̄ve publicæ testantur, nos potius eundem veneramus & hoc laudabili insignimus titulo, quod revera debet & dici possit heros.

§. 2. Quam sententiam stabilire valemus I. Ex herois definitione. Cui competit definitio, ei & definitum, Nostro Megalandro E. Min. prob. quia heros nihil aliud est quam qui peculiari numinis cœlestis providentiâ excitatus singularibusq̄; donis communem Mortalium sortem excedentibus exornatus actiones ut admirabiles sic etiam aliis minus imitabiles successu longè felicissimo perpetrat. Hæc autem ad Lutherum accommodare quis dubitat? Ex Eventu enim facile judicare valemus, nisi enim Deo facta hujus herois placuerint, tales progressus felices imò felicissimos nunquam habuisset.

II. Ex Herois requisitis, quorum 1. est summa constantia; & 2. admiranda felicitas. In quocunqve igitur hæc requisita reperiuntur, ille etiam heros est. Atqui in Lutero. E. Min. quoad prius probatur ex Cl. Rudrauff. l. c. p. 470. quod constantissimus & gravissimis periculis prorsus imperterritus fuerit, ut nunquam cespitarit, nunquam trepidarit. Toto fere mundo adversus eum fremente ipse adversus omnes extitit animosissimus, gratia Dei firmatus, bonitate causa confirmatus, nihil dubitans de veritatis felicissimo successu. Inter plurima heroici animi specimina, unum ut referamus & recolamus, magnum erat, Lutherum à Carolo V. Wittebergâ WORMATIAM vocatum, ut Imperatori omnibusqve Imperii Proceribus in medio quasi inimicorum constitutus, rationem redderet fidei suæ, nullis persuasionibus, nullis demonstrationibus eò adduci potuisse, ut sibi consulturus conventum declinasset & absentiam excusasset, sed contempto omni periculo, magno animi robore hæc reposuisse verba: Mihi verò, quia vocatus sum, decretum & certum est ingredi in nomine Jesu Christi, etiam si scirem, tot Diabolos mihi oppositos, quot sunt tegulæ in omnibus totius urbis testis &c. Ita ergo urbem est ingressus, sese Imperatori & Principibus exhibuit. Accedit, quod ipse Lutherus ad Electorem Fridericum & Fratrem ejus hæc scribere verba non dubitaverit: Oppugnavit me (vid. Tom. 7. Witteb. Lat.) summis viribus totus orbis terrarum, ac tam, quam fuit ipsorum omnium impetus vehementior, eò facit majores progressus doctrina mea. Quid ita? Nihil ego violenter egi, nullum motum excitavi, non cupidus vindictæ fui, sed Magistratum civilem reverenter colui, scriptis etiam meis exornavi, quantum in me fuit, & quod præcipuum est, rem DEO committens in ipsius potentia totus acquievi: sic adeò servatus sum in hunc usq; diem (fremant licet Pontifex omnesqve adversarii) & simul mea doctrina multos ad populos dimanavit. Posterius quod attinet successus omni adversariorum spe

C (sunt

(sunt verba Rudr.) aut opinione major deprehensus est & adhuc per DEI gratiam deprehenditur. Qvis enim ex Adversariis credidisset, misellum hunc Monachum tam animosè potentissimis adversariis repugnaturum, tam constanter veritatem defensurum, tamq̄ve feliciter, sine ulla externa violentia, sine ulla mundana potentia, sed sola causæ bonitate nixum, lucem à tenebris segregaturum, veritatem à falso separaturum, orthodoxiam à fermentis pharisaicis, id est, traditionibus papalibus liberaturum & per totam germaniam atq̄ve extra eam ad remotissima Regna disseminaturum & propugnaturum fuisse? Qvis ergo hunc postremæ ætatis Eliam, Germaniæ Prophetam, currum & aurigam Israelis, ut Philipp. Melanchton ipsum vocavit. Hutteri Concord. Con. præfat. Apolog. c. 3. nomine & dignitate heroica non iudicabit dignum.

Questio VIII.

An Heroum filii sint noxæ?

§. 1. Sicuti quasi fatale est bonorum virorum degeneres habere filios infortunium, quod felicitatem reliquam non leviter debilitat, ita non minima felicitatis pars est, si cui contingit ex fortibus magnanimis heroibus procreari & nasci. Nam commune est proverbium qualis avis tale ovum & qualis arbor, talis fructus hinc dicimus der Apffel fällt nicht weit von Stamme. Unde egregiè Poeta:

*Fortis creantur fortibus ac bonis
Est in juvenis est in equis Patrum
Virtus, nec imbecillum feroces
Progenerant aquile columbam.*

§. 2. At

§. 2. At enim quamvis (quod negari à nemine facile potest,) interdum à parentibus generosis viles & fatui procreari soleant liberi, id tamen naturæ generosæ quæ tali, adscribendum haud est, cum aliæ plures hujus degenerationis suppeditari queant causæ, quæ vid. ap. Wendel. p. 154. Christ. Matth. qv. 2. Inter quas ferè princeps est neglecta orientis ætatis educatio, quæ vitæ rectè traducendæ fundamentum, tantum in reliquas ætates, in totam vitam, in familias, civitates terrarumquæ orbem ipsum importat detrimenti, quantum non potest paucis explicari vid. Arist. l. 8. Politic. c. 1. quippe error in principio per exiguus, in fine maximus esse deprehenditur ceu idem docet l. 1. de coel. t. 33. Heroës autem negotiorum quasi mole Oppressi, curis variis distracti, liberorum educationem rarò inspiciunt, qui plerumquæ alieno corruptissimarum nutricum lacte nutriuntur. Quibus accedunt blanditiæ parentum, nimia indulgentia & amor, quò occæcati, quidvis liberis concedunt & vanas promittunt libertates atquæ; delicias, quæ postea magnorum malorum causæ sunt. Promptissimè enim liberi parentum acceptant molli-
 tiem, à sole ac pulvere, quantum possunt, cavent sedulò, nequæ; animum ad laudabilia facinora applicare curant quo de Plur. *περὶ παιδ. ἀγωγ.* Aristotel. l. 7. Polit. c. 17. Gvazz. de Civ. confer. disp. 5. p. 310.

Questio IX.

An virtus heroica omnium ætatum sit?

Ætas parentum pejor avis, tulit
 Nos nequiores mox daturos
 Progeniem vitiosiore.

Ita quidem Lyricorum Poëtarum Princeps Horatius l. 3. od. 6. cecinit. Hinc facilè aliquis, utrum Spiritus heroum variis flagitiis omniumquæ; scelerum generibus non extinctus fuerit, subdubitare posset? Verum enim verò non fides aut vitæ sanctimonia, sed *ὁρμη* potius *θεοδότης* Virtutis heroicæ cau-
 sa

sa est. Habuit certe Græcia suos Ajaces & Hectoras, Roma suos Cæsares, Camillos & Fabritios. Nostra quoq; ætas virtute hac non omnino destituitur, quemadmodum & hoc & superiori seculo Ecclesiæ suæ Rebusq; publicis nutantibus fortissimorum Regum & Principum brachiis divina clementia succurrere & voluit & potuit. *Positis enim causis, inquit Heid. effectus quoq; poni oportet. Neq; verò putandum, si interdum nulli nobiscum sint, Heroes ubiq; Locorum nullos reperiri. Ut n. virtus communis ita & heroica per totum terrarum orbem diffunduntur, Sape tamen si rei bene gerenda non detur occasio summa ingenia in occulto latent.* Benè hanc in rem Poeta.

Hectora quis nosset, felix si Troja fuisset &

Publica virtutis per mala facta via est.

Nec obstat, quod nostra ætate Heroes corporis robore pristina tempora non attingant. Sic Milonè omnia supra communes naturæ vires egisse, suaq; manu taurum fecisse victimam historiarum referunt monumenta. Plinius Libr. 2. scribit in Cretâ, cum terræ motu mons aliquis disrumperetur, cadaver quadraginta sex cubitorum fuisse repertum, quod Orionis quidam fuisse arbitrati sunt. De Castrioto pandectæ Turcicæ certiores nos faciunt, quod prægrandi ponderosoq; acinae ce medios hostes ad umbilicum dissecuerit, transversos dividerit, sæpeq; per cervicem integros cum humeris brachiorum artus facilè detruncaverit. Sed non ex stupendâ corporis vastitate, verum ex singulari potius & inusitata animi conditione Virtutem heroicam judicamus, cum vastissimi corporis homines extremæ audaciæ profligatæq; malitiæ ut plurimum sint studiosi. Aliam prætereà ob causam sapientissimæ omnium rerum Conditor stupendam ejusmodi progeniem creavit. *Gigantes inquit August. l. 15. de Civitate Dei c. 23. propterea creare placuit Creatori, ut etiam hinc ostenderet, non solum pulchritudines verum etiam magnitudines ac fortitudines corporum non esse magni pendendas sapienti, qui spiritalibus atq; immortalibus longè melioribus atq; firmioribus & bonorum propriis, non bonorum malorumq;ve communibus beatificatur bonis.*

SOLI DEO GLORIA !

WITTENBERG, DISS., ERGBAND, 2.

1668/1708

ULB Halle

3

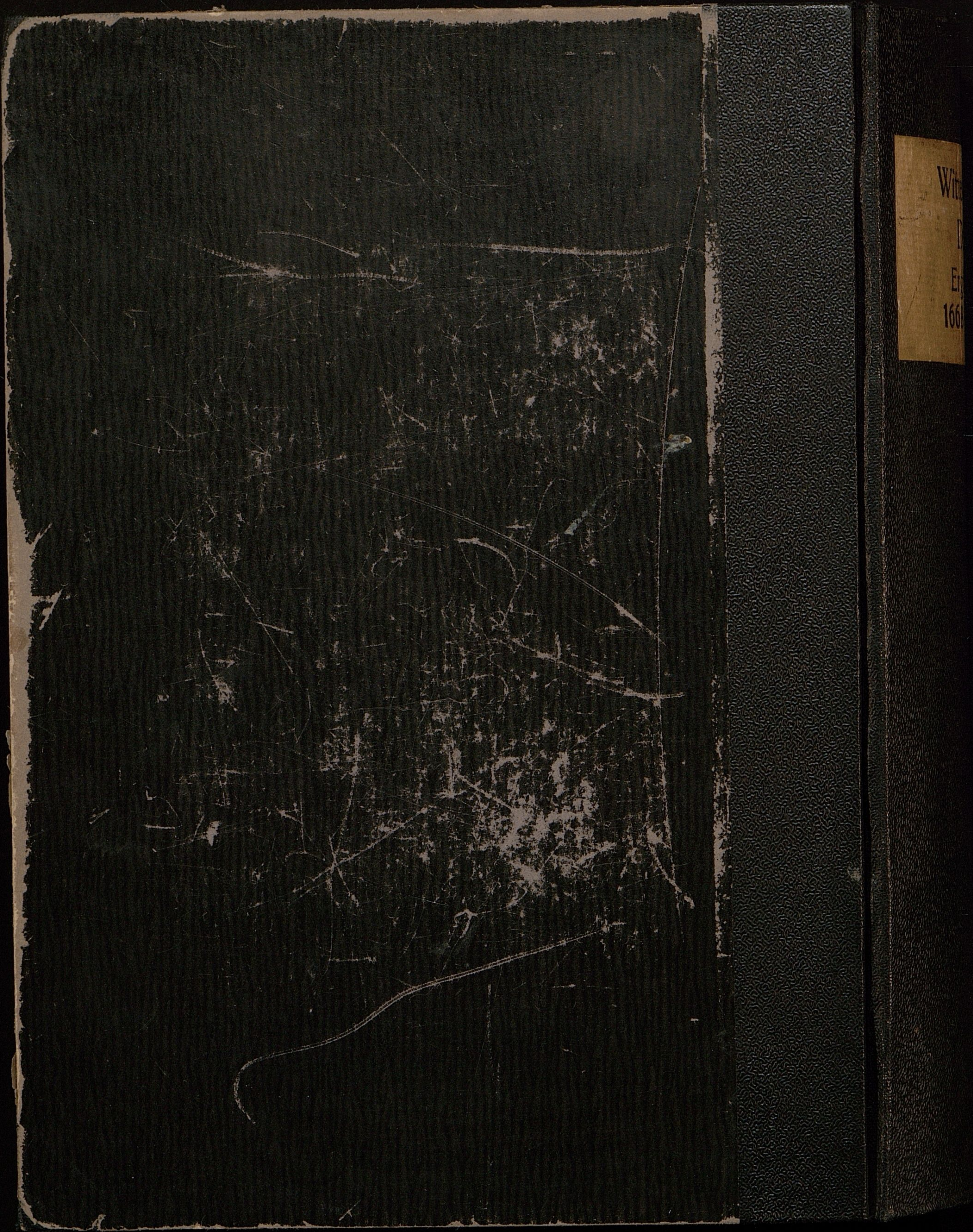
001 507 230

7A-202

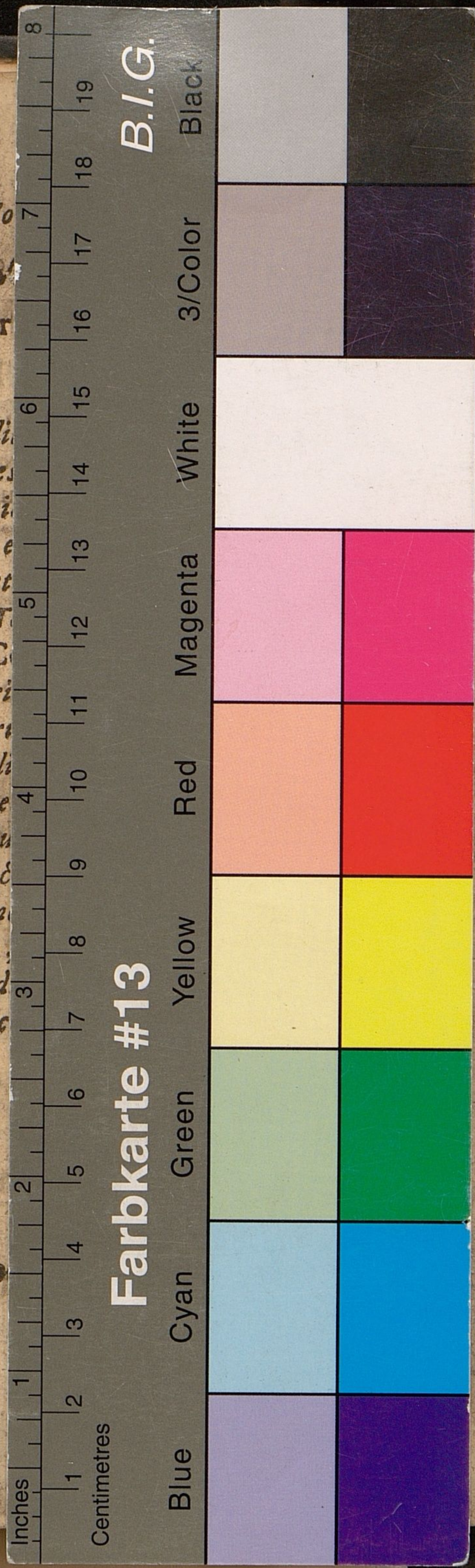
K077

Wit
Er
166

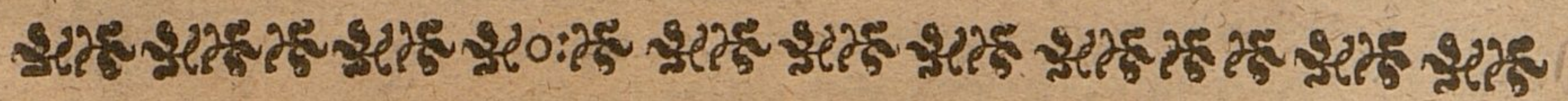
Q. D. B. V. *SV.* 1277
DE 1928 K 944

**VIRTUTE HE-
ROICA,**

SUB PRÆSIDIO
M. JOHANNIS FRIDERICI
Schulzen / Jutreboc. Sax.

publicè disputabit
JOHANNES GEORGIUS *Schubart* /
Steinâ - Silesius

In Auditorio Minori
Die XXX. Maj.
Horis matutinis.

VVITTEBERGÆ,
Typis JOHANNIS BORCKARDI, Acad. Typogr.
ANNO M. DC. LXXIV.

1674 7008

